

Asia: VN/25055/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. 1 § Lain soveltamisala ja tavoitteet

-

2. 2 § Huoltovarmuudesta vastaavat viranomaiset

-

3. 3 § Huoltovarmuuskeskuksen asema ja toimiala

-

4. 4 § Huoltovarmuuskeskuksen tehtävät

-

5. 5 § Pääjohtaja ja johtoryhmä

-

6. 6 § Työjärjestys

-

7. 7 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjaus

-

8. 8 § Huoltovarmuuskeskuksen ohjausryhmä

-

9. 9 § Huoltovarmuuden yhteistyöryhmä

-

10. 10 § Huoltovarmuusneuvosto

-

11. 11 § Sektorit, poolit ja toimikunnat

-

12. 12 § Valtion varmuusvarastointi

-

13. 13 § Valtion varmuusvarastoja koskeva päätöksenteko

-

14. 14 § Varmuusvarastoituja lääkkeitä, lääkinnällisiä laitteita, henkilösuojaimia ja muita terveydenhuollossa käytettäviä tavaroita koskeva päätöksenteko

-

15. 15 § Tuotantovarausten ja suorituskykyvarausten hankinta

-

16. 16 § Huoltovarmuusrahasto ja huoltovarmuusmaksu

-

17. 17 § Huoltovarmuusrahaston hallinto

-

18. 18 § Kirjanpito, tilintarkastus ja tilinpäätös

-

19. 19 § Lainanottovaltuus

-

20. 20 § Tuen myöntämisen yleiset edellytykset

-

21. 21 § Muissa laeissa säädettyt tuet ja korvaukset

-

22. 22 § Omaisuuden siirtyminen

-

23. 23 § Huoltovarmuuskeskuksen tiedonsaantioikeus

-

24. 24 § Tietojenantovelvollisuus

-

25. 25 § Salassa pidettävän tiedon luovuttaminen

-

26. 26 § Virka-apu

-

27. 27 § Uhkasakko

-

28. 28 § Huoltovarmuusrikkomus

-

29. 10. luku Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

-

30. Muu asia, jonka haluatte tuoda työryhmän tietoon

Materiaalinen varautuminen

Henkilösuojainten osalta on perusteilla olevan Huoltovarmuuskeskuksen (viraston) velvoitteita ja toimivaltuuksia syytä laissa tarkentaa ja laajentaa myös vähintään seuraaviin huoltovarmuuskriittisiin toimintoihin:

- 1) Kemianteollisuus
- 2) Haitallisia tai vaarallisia kemikaaleja prosesseissaan käyttävä muu teollisuus
- 3) Polttonesteiden ja muiden kemikaalien kuljetukset

Edellä mainittujen osalta kyseeseen tulevat lähinnä kemikaalisuojatut ja -luokitellut, pinnoitetut suojakäsineet.

Henkilösuojainten osalta liikutaan voimakkaasti säädellyssä toimintaympäristössä. Suomalainen työntekijä on velvollinen tarjoamaan työntekijöilleen Työturvallisuuslain (738/2002) vaatimuksiin perustuen Euroopan Unionin asetuksen (EU) 2016/425 mukaiset henkilösuojaimet. Jos työ tapahtuu ilman asianmukaisia henkilösuojaimia, syyllistytään työturvallisuusrikokseen. Toisin sanoen, henkilösuojain on aina kriittinen materiaali, jota ilman työ pysähtyy. Huoltovarmuuden näkökulmasta on kuitenkin olemassa kriittisiä ja vähemmän kriittisiä henkilösuojaimia, riippuen

lähinnä henkilösuojaimen käyttötarkoituksesta ja oletetusta käyttöajasta. Yhtä henkilösuojaainta voidaan käyttää monta vuotta, siinä missä toista henkilösuojaainta vain minuutteja.

Kemikaaliluokiteltu suojakäsine poikkeaa useimmista muista henkilösuojaimista siinä, että sen käyttö on altistumisen jälkeen ajallisesti rajoitettu. Käyttöaika kemikaalialtistumisen jälkeen riippuu käsiin kyseistä kemikaalia koskevasta suojaluokasta, ollen ajallisesti välillä 10 min – 8 tuntia. Luokituksen ylittävän ajan jälkeen on käsiin korvattava uudella. Kemikaalisuojakäsineellä on myös kalenteriaikaan sidottu parasta ennen -päiväys (5 vuotta).

Pinnoitettujen, kemikaalisuojattujen suojakäsineiden valmistus tapahtuu käytännössä täysin Aasian eri maissa, kuten Kiina, Sri Lanka ja Malesia. Euroopassa on tiettävästi vain yksi valmistaja (Jokasafe Oy, lausunnonantaja). Tuotantoympäristö kemikaalisuojakäsineiden valmistuksen osalta on monimutkainen kokonaisuus, eikä sellaisia rakenneta nopeasti. Alan kokemus ja osaaminen rakennetaan pitkällä aikavälillä. Myös uusien tai korvaavien tuotteiden saattaminen markkinoille on pitkä prosessi, jossa tuotekehitys, testaus ja sertifiointi näyttelevät isoa osaa, niin ajallisesti kuin rahallisesti.

Asia on syytä ottaa vakavasti. Olemme lähihistoriasta oppineet, että yksi rahtialus poikittain Suezin kanavassa sotkee globaalin logistiikan pitkäksi aikaa ja tulee erittäin kalliiksi. COVID-19 puolestaan opetti kolme asiaa:

1. Kriittinen materiaali loppuu häiriö- tai poikkeusoloissa melko välittömästi
2. Merikonttiliikenne on suurissa vaikeuksissa rahtiliikenteen epäsuhdan takia
3. Hinnat karkaavat hallitsemattomasti

Globaalit mannerlaatat ovat nyt liikkeessä, eikä kukaan pysty pitävästi arvioimaan seuraavan 5 – 10 vuoden turvallisuuskehitystä. Historiasta tiedämme, että kriisit eskaloituvat aina nopeasti. Silloin on syytä olla niin valmis kuin mahdollista, jotta vakavien toimitushäiriöiden aiheuttamat vauriot jäivät mahdollisimman pieniksi. Kaikkein ei voida varautua, mutta kaikkeen, johon voimme varautua, on syytä varautua. Nyt käsillä oleva huoltovarmuutta koskeva lakiesitys on syytä kirjoittaa muotoon, joka ennakoii ja antaa väljän liikkumatilan kansallisen huoltovarmuuden ja omavaraisuuden turvaamiseksi maksimaalisesti.

Huoltovarmuuskeskus (virasto) voi varastoida kemikaalisuojattuja suojakäsineitä samoilla periaatteilla kuin nykyään toimitaan lääkinnällisten henkilösuojaimien (steriilit käsiineet, hengityssuojaimet) osalta.

Sulkakoski Ville
Jokasafe Oy